



1.1 ความเป็นมาของปัญหา

เจอร์ราด ดิฟฟลอธ (Gerard Diffloth) ได้อธิบายวิธีการสร้างคำในภาษาตระกูลออสโตรเอเชียติก (Austro-Asiatic) ที่สำคัญ ๆ ไว้ดังนี้ *

1.1.1 การใช้หน่วยเติมศัพท์ (Affixation)

ภาษาในตระกูลออสโตรเอเชียติก มีแต่หน่วยหน้าศัพท์ (prefix) และหน่วยกลางศัพท์ (infix) จะไม่มีหน่วยหลังศัพท์ (suffix)** กล่าวคือ หน่วยหน้าศัพท์ และหน่วยกลางศัพท์จะเกิดประกอบกับรากศัพท์ ซึ่งมีลักษณะเป็นศัพท์ยางต์เดียว สำหรับลักษณะการสร้างคำใหม่แบบนี้ถือว่าเป็นลักษณะปกติที่ยังปรากฏให้เห็นอยู่ในภาษาตระกูลออสโตรเอเชียติก นอกจากนี้หน่วยหน้าศัพท์และหน่วยกลางศัพท์อาจจะมีหน้าที่ได้หลายหน้าที่ซึ่งขึ้นอยู่กับรากศัพท์ที่หน่วยเติมศัพท์นั้นเข้าไปประกอบอยู่ด้วย

1.1.2 การใช้ซ้ำ (Reduplication)

การซ้ำคำ คือ การซ้ำเสียงหรือการซ้ำความหมาย ซึ่งเป็นการซ้ำเพื่อให้เกิดคำประเภทที่ใช้บรรยายลักษณะของ เสียง สี แสง รูปร่าง การเคลื่อนไหว ความรู้สึก อารมณ์ ความสวยงาม ฯลฯ ของผู้ใช้ภาษาแต่ละบุคคล ดังนั้นจึงหารูปแบบที่แน่นอนไม่ค่อยได้ การซ้ำคำในบางครั้งก็มีการยืมคำมาจากภาษาอื่น ตัวอย่างเช่น

* Gerard Diffloth, "Austro-Asiatic Language," Encyclopaedia Britannica [Macropaedia] 2 (1974) : 480-484.

** ยกเว้นภาษานิโคบาร์ส (Nicobarese) ซึ่งเป็นภาษาที่มีส่วนของคำที่เกิดอยู่ติดกับส่วนท้ายของคำ (enclitic) คล้ายหน่วยหลังศัพท์ แต่ก็ไม่ได้จัดให้เป็นหน่วยหลังศัพท์อย่างในภาษาตระกูลอื่น (Diffloth : 483).

การใช้คำซ้ำในภาษาเซไม (Semai) /pəŋ pəlayaːŋ/ "หมวดหมู่ขนาดใหญ่มาก"
 /leŋ kəlayəŋ/ "การกางของร่มชูชีพ" /pəŋ pəlayəːŋ/ "ของลักษณะบางแบน
 และกลมซึ่งกำลังลอยอยู่" /ŋəŋ pəlayəːŋ/ "ทุกอย่างมากจนไม่น่าดู" เป็นต้น
 ตัวอย่างดังกล่าวข้างต้นเป็นการเล่นคำที่มีการยืมคำนามในภาษามาเลย์ คือ /payuŋ/
 แปลว่า "ร่ม" มาใช้เป็นคำหลัก

เนื่องจากยังไม่มีผู้ใดได้ทำการศึกษาวิธีการสร้างคำในภาษาตระกูลมอญ-เขมร
 (Mon-Khmer Subfamily) โดยเฉพาะกลุ่มกะตูดิก (Katuic) ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะ
 วิเคราะห์วิธีการสร้างคำในกลุ่มภาษานี้ โดยจะเลือกศึกษาจากภาษากูย (ล้วย) บรู และ
 โข้ เพราะมีพจนานุกรมซึ่งจะช่วยให้เก็บข้อมูลได้สะดวก และประกอบกับภาษาทั้งสามนี้มีความ
 ความสัมพันธ์กันทางด้านเชื้อสาย (genetic relationship) อย่างใกล้ชิดมากกว่าภาษา
 ใดในกลุ่มกะตูดิก ซึ่งความสัมพันธ์ดังกล่าวนี้ได้มีนักภาษาคำศัพท์คนอื่นได้ศึกษาไว้แล้วโดย
 ใช้สถิติความสัมพันธ์ของศัพท์ (lexicostatistics)* ผลการวิเคราะห์วิธีการสร้างคำใน
 งานวิจัยนี้ อาจใช้เป็นสิ่งช่วยยืนยันความถูกต้องของการจัดกลุ่มภาษากะตูดิกได้ด้วย

1.2 วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1.2.1 เพื่อศึกษาวิธีการสร้างคำในภาษากูย (ล้วย) บรู และโข้

1.2.2 เพื่อจำแนกประเภทของหน่วยเติมศัพท์ และการซ้ำคำที่มีบทบาทในการสร้าง
 คำในภาษากูย (ล้วย) บรู และโข้

1.2.3 เพื่อเปรียบเทียบวิธีการสร้างคำในภาษาทั้งสาม โดยเฉพาะด้านความเหมือน
 และความคล้ายคลึงกัน

* Kenneth D. Smith, "A Lexico-Statistical Study of 45 Mon-Khmer Languages," in Linguistics Across Continents. Studies in Honor of Richard S. Pittman, Gonzalez and Thomas eds. (Manila : Summer Institute of Linguistics (Philippines), 1981), pp.180-205.

1.3 สัมพันธภาพของการวิจัย

วิธีการสร้างคำในภาษา กูย บรู และโซ่ สามารถจำแนกได้อย่างมีระบบตามบทบาทของหน่วยเติมศัพท์ และการซ้ำคำโดยดูจากความสัมพันธ์ระหว่างหน่วยเติมศัพท์และการซ้ำคำกับรากศัพท์ ซึ่งอาจมีเงื่อนไขทางระบบเสียง (phonologically conditioned) หรือเงื่อนไขทางระบบหน่วยคำ (morphologically conditioned) ก็ได้

1.4 ขอบเขตของการวิจัย

ในการศึกษาวิชาครั้งนี้ จะศึกษาแต่เฉพาะการสร้างคำผ่านด้วยวิธีการเติมหน่วยศัพท์ การซ้ำคำ หรือการเปลี่ยนลักษณะน้ำเสียงในภาษา กูย (ล้วย) ที่บ้านสังแก ตำบลตลิ่ง อําเภอศีขรภูมิ จังหวัดสุรินทร์ ภาษาบรูที่บ้านเวินปิก ตำบลโขงเสียม อําเภอโขงเสียม จังหวัดอุบลราชธานี และภาษาโซ่ที่บ้านโพธิไพศาล ตำบลโพธิไพศาล อําเภอกุลมณี จังหวัดสกลนคร ซึ่งพูดกันในชีวิตประจำวันเท่านั้น โดยการเก็บข้อมูลจากพจนานุกรม กูย (ล้วย)-ไทย-อังกฤษ* พจนานุกรม บรู-ไทย-อังกฤษ** และพจนานุกรม โซ่-อังกฤษ***

1.5 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการวิจัย

1.5.1 ทำให้ทราบถึงวิธีการสร้างคำในภาษา กูย บรู และโซ่

1.5.2 ทำให้ทราบถึงประเภทของหน่วยเติมศัพท์ และการซ้ำคำที่รับบทบาทในการสร้างคำในภาษา กูย บรู และโซ่

* ประเสริฐ ศรีวิเศษ, พจนานุกรม กูย(ล้วย)-ไทย-อังกฤษ, ธีระพันธ์ ลบ.ทองคำ และเจอร์รี่ เกนีย์, บรรณาธิการ (กรุงเทพมหานคร โครงการวิจัยภาษาไทย และภาษาพื้นเมืองต่าง ๆ สภาวัฒนธรรม มหาวิทยาลัย, 2521).

** ธีระพันธ์ ล. ทองคำ และ สี่ หึงป่า, พจนานุกรม บรู-ไทย-อังกฤษ, (กรุงเทพมหานคร โครงการวิจัยภาษาไทยและภาษาพื้นเมืองต่าง ๆ ภาควิชาภาษาคำศัพท์ คณะอักษรศาสตร์ สจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2523).

*** Jerry W. Gainey and Khlang Chaonam, So-English Dictionary (1981), (Unpublished)

1.5.3 ทำให้ทราบถึงความเหมือนหรือความคล้ายคลึงของการสร้างในภาษา กูย บรู และโซ่ ที่จะใช้เป็นพื้นฐานในการศึกษาวิธีการสร้างคำในภาษากลุ่มกะตูดิอื่น ๆ

1.6 ข้อตกลงเบื้องต้น

1.6.1 การศึกษาวิธีการสร้างคำในภาษาทั้งสามนี้ จะศึกษาเฉพาะภาษาพูดในระดับคำหรือวลีสั้น ๆ เท่านั้น โดยดูหน้าที่ของหน่วยศัพท์และความหมายของหน่วยศัพท์เมื่ออยู่ในคำ และในกรณีที่มีความหมายของคำไม่ชัดเจนจะพิจารณาคำเมื่ออยู่ในวลี หรือประโยคด้วย

1.6.2 การอธิบายความหมายของคำในภาษาต่าง ๆ จะใช้ความหมายที่ปรากฏในพจนานุกรม แต่ถ้าเป็นความหมายซึ่งผู้วิจัยขยายความออกไปจากความหมายเดิม เพื่อให้มองเห็นบทบาทในการสร้างตัวอย่างชัดเจน และจะแสดงข้อความที่ขยายออกไปนั้นในเครื่องหมาย "อัญประกาศ" " ตัวอย่างเช่น

dup	จม
padup	ตก "ทำให้จม"

1.6.3 ภาษา กูย (ล้วย) หมายถึง ภาษากูยที่พูดกันในบ้านสังแก ตำบลแตล อำเภอกีษะรุณี จังหวัดสุรินทร์ ซึ่งผู้วิจัยจะใช้เป็นข้อมูลหลัก (primary source) ส่วนภาษา กวย* ที่พูดกันในบ้านหนองบัว ตำบลตลิ่งชัน อำเภอเมือง จังหวัดสุพรรณบุรีนั้น จะใช้เป็นข้อมูลเสริม (secondary source)

1.6.4 ภาษา บรู หมายถึง ภาษาบรูที่พูดกันในบ้านเวินบิก ตำบลโขงเสียม อำเภอโขงเสียม จังหวัดอุบลราชธานี

1.6.5 ภาษาโซ่ หมายถึง ภาษาโซ่ที่พูดกันในบ้านโพธิไพศาล ตำบลโพธิไพศาล อำเภอกุสุมาลย์ จังหวัดสุพรรณบุรี

* คนกูยหรือล้วย ซึ่งอยู่ในอำเภอเมือง จังหวัดสุพรรณบุรี จะเรียกตัวเองว่า "กวย" และพูดภาษา "กวย" จากการวิจัยของ Pailin Yantreesingh, "The Phonology of the Kuay Language of Suphanburi with Comparison to the Kuy Language of Surin," (Master thesis, Mahidol University, 1980), pp.88-125. ภาษา กวย ที่พูดในอำเภอเมือง จังหวัดสุพรรณบุรีกับภาษา กูย ในพจนานุกรมเป็นภาษาย่อยของภาษาเดียวกัน.

1.7 คำจำกัดความ

1.7.1 หน่วยเติมศัพท์ (affix) หมายถึง หน่วยคำไม่วิเคราะห์ซึ่งเมื่อเติมประกอบเข้ากับรากศัพท์แล้วจะทำให้รูปคำ หน้าที่ และความหมายของคำเปลี่ยนแปลงไป

1.7.2 รากศัพท์ (root) หมายถึง ศัพท์ยางค์เดี่ยว* ซึ่งใช้เป็นหน่วยมูลฐาน (base form) เมื่อหน่วยมูลฐานปรากฏร่วมกับหน่วยเติมศัพท์แล้วจะทำให้เกิดคำใหม่ซึ่งมีความหมายแตกต่างออกไป

1.7.3 หน่วยหน้าศัพท์ (prefix) หมายถึง หน่วยไม่วิเคราะห์ซึ่งจะใช้เป็นหน่วยเติมหน้าหน่วยมูลฐาน แล้วก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงรูปคำ หน้าที่ และความหมาย เช่น การเติมหน่วยหน้าศัพท์ในภาษาไทย หน่วยหน้าศัพท์ ?a- ซึ่งเปลี่ยนคำกริยาให้เป็นคำกริยาที่มีความหมายเป็นการริต ตัวอย่างเช่น

pián	เปลี่ยน
?apián	ทำให้เปลี่ยน

1.7.4 หน่วยกลางศัพท์ (infix) หมายถึง หน่วยคำไม่วิเคราะห์เป็นหน่วยคำที่ใช้เติมระหว่างพยัญชนะต้นเดียวกับสระหรือระหว่างพยัญชนะควบกล้ำในหน่วยมูลฐาน แล้วก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงรูปคำหน้าที่และความหมาย เช่น หน่วยกลางศัพท์ -aŋ- ในภาษาไทย ซึ่งเปลี่ยนคำกริยาให้เป็นคำนาม ตัวอย่างเช่น

peç	เจาะรู
paneç	ลั่ว

หน่วยกลางศัพท์ -a- ในภาษาบรู เดิมระหว่างพยัญชนะควบกล้ำ แล้วเปลี่ยนคำนามให้เป็นคำกริยาที่มีความหมายเป็นการริต ตัวอย่างเช่น

klam	ทรงกระบอก
kalam	ทำให้กลม

* แต่ในบางกรณี หน่วยหน้าศัพท์เติมบางตัวได้กลายเป็นไปแล้ว ทำให้เกิดเป็นคำสองพยางค์ขึ้น ในงานวิจัยนี้จะถือว่าคำสองพยางค์นั้นเป็นรากศัพท์ หรือหน่วยมูลฐานด้วย โดยเลือกพิจารณาจากคำสองพยางค์ที่มีหน้าที่เป็นคำกริยาเท่านั้น ลักษณะเช่นนี้ ดิฟฟลือธ (1974) ได้กล่าวว่ามีในภาษามอญ-เขมรอื่น ๆ ด้วย

1.7.5 การซ้ำคำ (reduplication) หมายถึง การซ้ำเสียงหรือการซ้ำความหมาย* แล้วทำให้เกิดคำใหม่ขึ้น หรือทำให้รูปคำ หน้าที่และความหมายของคำเปลี่ยนแปลงไป

การซ้ำเสียง แบ่งออกเป็น 2 แบบ คือ การซ้ำเสียงบางส่วน (partial reduplication) กับการซ้ำเสียงอย่างสมบูรณ์ (Complete reduplication)

ก. การซ้ำเสียงบางส่วน คือ การซ้ำเฉพาะพยัญชนะต้น สระ และ/หรือพยัญชนะตัวท้ายของพยางค์หรือคำ เช่น การซ้ำเสียงบางส่วนในภาษาบรู เพื่อทำให้เป็นคำกริยาริเคณฑ์ ตัวอย่างเช่น

weel - waal สักขะการเคลื่อนไหวไปมาของหางสุนัขและไม่ปล่อย

pacaa wuu wajh saaj weel - waal

สุนัข กระตัก หาง ล่าย ไปมา

"สุนัขกระตักหางตัก ๆ"

ซึ่ง เป็นการซ้ำเสียงพยัญชนะต้น กับ พยัญชนะท้าย

ข. การซ้ำเสียงอย่างสมบูรณ์ คือ การซ้ำเสียงหรือซ้ำพยางค์ โดยการนำเอาหน่วยคำไม่อิสระ 2 หน่วย มาซ้ำกันเพื่อให้เกิดเป็นคำใหม่ ตัวอย่างเช่น การซ้ำเสียงอย่างสมบูรณ์ในภาษาบรู เพื่อทำให้คำซ้ำนั้นทำหน้าที่เป็นคำกริยาริเคณฑ์ ตัวอย่างเช่น

pre? pre? โย๊ก

joor pre?-pre? เปียกโย๊ก

เปียก โย๊ก

*คำซ้ำความหมาย คือ คำซ้อนซึ่งเกิดจากการเอาคำเติมลงคำซึ่งต่างเสียง...

แต่มีความหมายเหมือน หรือคล้ายคลึงกันมาควบให้ซ้อนกัน (พระอนุมานราชธน 2515 :

หน้า 279-280)

นอกจากนี้ยังมีการซ้ำความหมาย (Semantic reduplication) ตัวอย่างเช่น การซ้ำความหมายในภาษาบรู โดยการเอาคำบรู 2 คำซึ่งมีความหมายเหมือนกันหรือคล้ายคลึงกันมาซ้อนกัน เช่น

mpria - mpiet มีตพร้า * "ของมีตม"
พร้า มีต

1.8 วิธีดำเนินการวิจัย

1.8.1 สํารวจ เอกสาร สิ่งพิมพ์ วิทยานิพนธ์ และงานวิจัยต่าง ๆ เพื่อใช้เป็นแนวทางในการวิจัย

1.8.2 เก็บข้อมูลจากพจนานุกรม และจากการสัมภาษณ์ผู้บอกภาษา (ผู้ทำพจนานุกรม ทั้ง 3 คน) และผู้ที่สนใจในการศึกษาริศาสตร์ภาษาทั้งสาม (นาย เจอร์ เกณี และ ดร. เดวิด โรมัล) การเก็บข้อมูลมีวิธีการดังนี้

1.8.2.1 เขียนคำทั้งหมดที่มีอยู่ในพจนานุกรมลงในบัตรรายการ โดยเขียนคำที่ปรากฏลงบัตรรายการให้บัตรรายการแต่ละบัตรมีเพียงความหมายเดียว (ดูตัวอย่างการเขียนในข้อ 1.8.2.2)

1.8.2.2 เรียงลำดับคำในบัตรรายการ โดยเรียงลำดับจากพยัญชนะท้ายที่มีเสียงพยัญชนะ เกิดบริเวณริมฝีปากไปจนถึง เส้นเสียงโดยเรียงลำดับจากพยัญชนะเดี่ยว ไปจนถึงพยัญชนะควบกล้ำ ลำดับถัดมาเป็นสระ โดยเรียงจากสระหน้าไปหาสระหลัง สระสูงไปหาสระต่ำ สระสั้นจะมาก่อนสระยาว และสระประสม สำหรับคำที่มีพยัญชนะและสระเหมือนกัน แต่มีลักษณะน้ำเสียงต่างกัน เวลาเรียงบัตรคำจะเรียงบัตรคำที่มีลักษณะน้ำเสียงธรรมดา ก่อนคำที่มีลักษณะน้ำเสียง ต่ำ-ทุ้ม และคำพยางค์เดี่ยวจะมาก่อนคำสองพยางค์ต่อไปนี้เป็นตัวอย่างการเรียงลำดับบัตรคำในภาษาบรู

ความหมายทั่ว ๆ ไปหมายถึง "มีต" การซ้ำความหมายอาจมีการยืมคำมาจากภาษาอื่นที่มีความหมายเหมือนหรือใกล้เคียงกันมาซ้ำกัน เช่น การซ้ำความหมายในภาษาบรูซึ่งมีการยืมคำจากภาษาไทยเข้ามา ตัวอย่างเช่น kuaj - koc หมายถึงความว่า คน (ความหมายทั่ว ๆ ไป)

คน คน (ไทย)

<u>บัตรรายการที่ 1</u>	wèen	คำคำประเภทไม่ค้อยหยาบ เช่น ใจดี
" 2	rawèen	1 คำคำ เช่น คำแม่
" 3	rawèen	2 คำกัน
" 4	teen	1 นวด (ด้วยเท้า)
" 5	teen	2 เขี่ยบ (เพื่อให้หายเมื่อย)
" 6	teen	แทน
" 7	kateen	เขี่ยบ

การเรียงลำดับข้อมูลในลักษณะดังกล่าวข้างต้นนี้ ทำให้สามารถมองเห็นความสัมพันธ์ของคำอย่างรวดเร็ว ตัวอย่างเช่น จากข้อมูลข้างบนนี้ พอออก "คำคำประเภทไม่ค้อยหยาบ" เมื่อเติมหน่วยหน้าศัพท์ ra- ความหมายของคำจะเปลี่ยนเป็นการกระทำร่วมกันหรือโต้ตอบกัน เช่น rawòen "คำกัน"

1.8.2.3 เลือกเอาคำที่ไม่เกี่ยวข้องกับการวิเศษออกไปให้เหลือเฉพาะคำที่จะใช้ในการวิเคราะห์วิธีการสร้างคำเท่านั้น

1.8.3 วิเคราะห์วิธีการสร้างคำในภาษาอุย บรู และโฮ ซึ่งจะแบ่งแนวการวิเคราะห์ออกเป็นหมวดหมู่ใหญ่ ๆ ดังนี้ คือ

1.8.3.1 การเติมหน่วยศัพท์

- ก. เติมหน่วยศัพท์เพื่อเปลี่ยนคำกริยาให้เป็นคำนาม
- ข. เติมหน่วยศัพท์เพื่อสร้างคำนามใหม่
- ค. เติมหน่วยศัพท์เพื่อเปลี่ยนคำนามให้เป็นคำกริยา
- ง. เติมหน่วยศัพท์เพื่อสร้างคำกริยาใหม่

1.8.3.2 การใช้คำซ้ำ

1.8.3.3 การเปลี่ยนลักษณะน้ำเสียง

1.8.4 สรุปผลการวิเคราะห์การสร้างคำของภาษา กูย บรู และโซ่ แล้วนำมาเปรียบเทียบกันเพื่อดูความเหมือนและความต่างกันของการสร้างคำในภาษาทั้งสาม

1.8.5 สรุปผล เขียนรายงาน

1.9 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับภาษา กูย บรู และโซ่

ในการศึกษาริวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัยภาษา กูย บรู และโซ่ ที่มีผู้วิจัยได้แล้วทั้งชาวไทยและชาวต่างประเทศ ดังนี้

1.9.1 ไพลิน ยันตรีสิงห์ (1980) ได้ทำการศึกษาระบบเสียงแบบวรรณนา (phonological description) ของภาษากวยที่บ้านหนองบัว อำเภอเมือง จังหวัดสุพรรณบุรี โดยเปรียบเทียบกับภาษากวยที่บ้านสังแก ตำบลแตล อำเภอศีขรภูมิ จังหวัดสุรินทร์ ซึ่งเป็นภาษาในตระกูลมอญ-เขมร เหมือนกัน เพื่อแสดงให้เห็นว่ามีความผันแปรตามท้องถิ่น (dialectal variations) ของภาษาในตระกูลเดียวกัน และแสดงเสียงปฏิภาค (sound correspondence) ที่มีโซ่อยู่ในภาษาทั้งสอง จากการเปรียบเทียบระบบเสียงของภาษาทั้ง 2 ปรากฏว่า ระบบเสียงของภาษากวย และภาษากวยมีความเหมือนกันมาก จะมีความแตกต่างก็เฉพาะการแปรเปลี่ยนของเสียงสระและพยัญชนะท้ายเท่านั้น จึงได้สรุปให้ภาษากวยกับภาษากวย เป็นภาษาย่อยของภาษาเดียวกัน

1.9.2 ประเสริฐ ศิริวิเศษ (2521) ได้บันทึกคำและความหมายของคำ จัดทำขึ้นเป็นพจนานุกรม 3 ภาษา คือ ภาษากวย-ภาษาไทย-ภาษาอังกฤษ ในพจนานุกรม 3 ภาษา เล่มนี้ ได้รวบรวมคำที่มีใช้ในภาษากวยไว้ประมาณ 3000 คำ ซึ่งในจำนวนคำทั้งหมดนี้ นับเป็นจำนวนคำที่เพียงพอในการใช้เป็นแหล่งข้อมูลสำหรับการวิจัย นอกจากนี้ในพจนานุกรมยังได้กล่าวถึงประวัติความเป็นมาของคนกูย และภูมิสำเนาของคนกูยในปัจจุบัน และอธิบายระบบเสียงและการเขียนภาษากวยด้วยตัวอักษรไว้อย่างละเอียด ซึ่งเป็นการอำนวยความสะดวกแก่ผู้ใช้พจนานุกรมเล่มนี้เป็นอย่างมาก

1.9.3 กัททียา อิมเรวัต (1981) ได้ทำการศึกษารากภาษาบรู ในด้านวากยสัมพันธ์แบบวรรณนาของมุขยประโยค (clause) และวลี (phrase) โดยวิเคราะห์ภาษาบรูที่พูดกันที่บ้านเวินปิก ตำบลโงงเสียม อำเภอโงงเสียม จังหวัดอุบลราชธานี ผลการวิเคราะห์ได้มุ่งเสนอส่วนประกอบของมุขยประโยคและรูปแบบของวลี โดยการแบ่งวากยสัมพันธ์

กรยาวลี และวลีแบบอื่น ๆ (minor phrases) สำหรับทฤษฎีที่ใช้ในการวิเคราะห์ภาษาบางครั้งนี้ คือ ทฤษฎีแทกมีนิค (tagmemics)

1.9.4 อีระพันธ์ ล.ทองคำ และสีฟ้า (2523) ได้รวบรวมคำศัพท์ในภาษาบรูไนทั้งสิ้นประมาณ 3,000 คำ และได้เรียบเรียงเป็นพจนานุกรม 3 ภาษา คือ ภาษา บรู-ภาษาไทย และภาษาอังกฤษ ในพจนานุกรมเล่มนี้มีรายละเอียดเกี่ยวกับประวัติความเป็นมาของคนบรู ภูมิสำเนาของคนบรูในปัจจุบัน รวมทั้งระบบการเขียนภาษาบรูด้วยสัทอักษร

1.9.5 มาลัย เลิศศิริวงศ์ (1980) ได้ทำการศึกษาภาษาโซ่ ทางด้านวากยสัมพันธ์แบบพรรณนา (syntactic descriptive) โดยการเก็บข้อมูลจากผู้บอกภาษาซึ่งอาศัยอยู่ในตำบลกุลุมาลัย อำเภอ กุลุมาลัย จังหวัดสกลนคร โดยมุ่งเน้นผลการวิเคราะห์โครงสร้างทางด้านไวยากรณ์ ในระดับคำ วลี มุขยประโยคและสังกรประโยค รวมทั้งย่อหน้าและวัจนะ (paragraph and discourse) การวิจัยนี้ได้ใช้ทฤษฎีแทกมีนิค (tagmemic approach) ในการวิเคราะห์ข้อมูล และได้ศึกษาทางด้านอรรถคำศัพท์ (semantic) ไปพร้อม ๆ กับการศึกษาทางด้านโครงสร้าง (structure) ทางไวยากรณ์ในระดับต่าง ๆ ดังกล่าวด้วย

1.9.6 เจอรี่ เกย์ (1982) ได้รวบรวมคำและความหมายของคำในภาษาโซ่ประมาณ 3,000 คำ เรียบเรียงเป็นพจนานุกรม 2 ภาษา คือ ภาษาโซ่-ภาษาอังกฤษ พร้อมทั้งให้รายละเอียดเกี่ยวกับความเป็นมาของคนโซ่ และการตั้งถิ่นฐานของคนโซ่ในปัจจุบัน นอกจากนี้แล้วยังได้อธิบายเกี่ยวกับระบบเสียงในภาษาโซ่และการถอดเสียงภาษาโซ่ด้วยสัทอักษรไว้อย่างละเอียด

จากการทบทวนวรรณกรรมเกี่ยวกับภาษาบรู และโซ่ ผู้วิจัยได้พบว่า คำซึ่งรวบรวมไว้ในพจนานุกรมทั้ง 3 ฉบับนั้นเพียงพอสำหรับผู้วิจัย ที่จะเป็แหล่งข้อมูลในการวิเคราะห์วิธีการสร้างคำในภาษาบรู และโซ่ เพราะพจนานุกรมแต่ละฉบับมีคำไม่น้อยกว่า 3,000 คำ และยังได้อธิบายระบบเสียงของภาษาทั้งสามไว้อย่างมีกฎเกณฑ์อีกด้วย อย่างไรก็ตาม ผลงานส่วนใหญ่เป็นเรื่องของ เสียง คำ และวากยสัมพันธ์ ยังไม่เคยมีผู้ใดวิเคราะห์วิธีการสร้างคำในภาษาบรู และโซ่อย่างละเอียดมาก่อน

1.10 ความรู้พื้นฐานที่ใช้ในการวิจัย

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวกับการศึกษาระบบคำซึ่งใช้ เป็นแนวทางในการศึกษาวิธีการสร้างคำในภาษาทวย บรู และโซ่ มีดังนี้

1.10.1 แนวความคิดเกี่ยวกับหน่วยคำของ ยูจีน เอ ไนดา (Eugene A. Nida 1963)

"หน่วยคำ" ตามแนวความคิดของไนดา คือ "หน่วยที่เล็กที่สุดที่มีความหมาย" การหาหน่วยคำต้องดูรูปคำ (form) แล้วนำมาเปรียบเทียบหาส่วนที่มีลักษณะเหมือนกัน ถึงแม้ว่าส่วนย่อยของรูปคำที่มีลักษณะเหมือนกันนี้จะเกิดในสิ่งแวดล้อมต่างกัน แต่ก็สามารถที่จะแยก (isolate) ออกมาเป็นหน่วยคำได้ เพราะการปรากฏหลายครั้งและมีความหมาย ตัวอย่างเช่น ในภาษาอังกฤษ การเติมหน่วยหน้าศัพท์ re- เพื่อเปลี่ยนคำกริยาแสดงอาการ ให้เป็นคำกริยาแสดงอาการที่มีความหมายว่าเป็นการทำกริยานั้นอีกครั้งหนึ่ง ได้แก่ reappear "ปรากฏอีกครั้งหนึ่ง" refloat "ลอยอีกครั้งหนึ่ง"

สำหรับการวิเคราะห์หาหน่วยคำนั้น ไนดาได้เสนอหลักเกณฑ์ในการวิเคราะห์ไว้ดังนี้

ก. รูปที่มีลักษณะเหมือนกันทั้งทางด้านเสียงและความหมาย ถึงแม้ว่าจะปรากฏอยู่ในคนละคำก็ถือว่าเป็นหน่วยคำเดียวกัน ตัวอย่างเช่น การเติมหน่วยหลังศัพท์ลงหลังคำกริยาในภาษาอังกฤษ เช่น worker "คนงาน" walker "คนเดินเพื่อออกกำลังกาย" แล้วทำให้ความหมายของคำเปลี่ยนมาเป็นผู้กระทำกริยา ในที่นี้ถือว่า <-er> เป็นหน่วยคำ เพราะมีรูปหน้าที่และความหมายเหมือนกัน ส่วน <-er> ที่มาข้างท้ายของคำคุณศัพท์ถือว่าเป็นอีกหน่วยคำหนึ่ง เพราะมีความหมายแตกต่างออกไป คือ ความหมายแสดงการเปรียบเทียบ เช่น wider "กว้างกว่า" deeper "ลึกกว่า" ซึ่งสรุปได้ว่า <-er> ที่ตามหลังคำกริยาและ <-er> ที่ตามหลังคำคุณศัพท์ในภาษาอังกฤษเป็นคนละหน่วยคำกัน ถึงแม้ว่าจะมีรูปเหมือนกันก็ตาม

ข. ในกรณีที่รูปต่างกันเพราะมีลักษณะทางด้านเสียงบางประการบังคับอยู่
ถ้ารูปต่าง ๆ เหล่านั้นมีความหมายเหมือนกัน ก็ถือว่าเป็นสมาชิกของหน่วยคำเดียวกัน เช่น
หน่วยคำแสดงพหูพจน์ในภาษาอังกฤษ ซึ่งมีถึง 2 รูป คือ <-s, -es> แต่ออกเสียงเป็น
3 แบบ คือ /-s ~ -z ~ əz/ กล่าวคือ ออกเป็นเสียง /-s/ เมื่ออยู่หลังพยัญชนะท้ายเสียง
อโฆษะ (voiceless) ออกเป็นเสียง /əz/ เมื่ออยู่หลังพยัญชนะท้ายเสียงเสียดแทรก
/s/ และ /z/ และออกเป็นเสียง /-z/ เมื่ออยู่หลังพยัญชนะท้ายเสียงโฆษะ (voiced)

1.10.2 งานของ เดวิด ดี โทมัส (David D. Thomas:1971:152-165)

เดวิด ดี โทมัส ได้กล่าวถึงการสร้างคำในภาษาเจรา* (Chrau) ว่ามี
ทั้งหมด 5 วิธีคือ

- ก. การเติมหน่วยศัพท์ (affixes)
- ข. การไข้การซ้ำคำไม่อิสระ (reduplication)
- ค. การเลียนเสียงธรรมชาติ (onomatopoeia)
- ง. คำคู่ (doublets)
- จ. การซ้ำคำ (word doubling)

ก. การเติมหน่วยศัพท์

ภาษาเจราเป็นภาษาคำโดดเหมือนกับภาษาในเอเชียอาคเนย์และ
เอเชียตะวันออกเฉียงใต้ สำหรับการสร้างคำยังมีการใช้หน่วยเติมศัพท์เหมือนกับภาษาในตระกูล
เขมรอื่น ๆ ในภาษาเจรามีหน่วยเติมศัพท์แบบเก่า ๆ ปรากฏให้เห็นอยู่ 2 หน่วย คือ

1) การเติมหน่วยศัพท์ ta-

การเติมหน่วยหน้าศัพท์ ta- นี้ เมื่อเติมลงหน้ารากศัพท์ที่
เป็นคำกริยาแล้วจะทำให้เป็นคำกริยา ซึ่งมีความหมายเป็นการริต (causative) กับแสดงความ
หมายเป็นผลอันเกิดจากการกระทำกริยานั้น (resultative) นอกจากนี้ยังทำให้มีความหมาย
เป็นกรรมวาจก (passive) และมีความหมายเป็นตัวบอกการกระทำซึ่งได้ทำไปโดยไม่ตั้งใจ
(unintentional marker)

pu	ดูด	tapu	ให้ดูด
rih	ศึก ขาด	tarih	ลักษณะศึก ขาด
pǎng	ปิด	tapǎng	ปิดโดยไม่ตั้งใจ

รากศัพท์บางคำมีความหมายกึ่งการิต (semi-causative : p.155) หรือเป็นคำที่มีความหมายแสดงผลอันเกิดจากการกระทำกริยานั้นอยู่แล้ว รากศัพท์ประเภทนี้จะเกิดเป็นหน่วยคำอิสระได้ กล่าวคือ ทั้งรากศัพท์และรากศัพท์ที่มีการเติมหน่วยหน้าศัพท์ ta- มีความหมายเหมือนกัน และมีการเกิดแบบแปรอิสระ (free variation)

prǎp ~ taprǎp	เอาไปไกล ๆ
hec ~ tahec	ลักษณะที่ขาดแล้ว

2) การเติมหน่วยหน้าศัพท์ n- pa- และ pan-

หน่วยหน้าศัพท์ทั้งสามหน่วยนี้ เป็นหน่วยหน้าศัพท์ที่สูญเสียไปแล้วหรือไม่มีอยู่แล้ว (fossilized) โดยหน่วยหน้าศัพท์ pa- จะแปรเป็น va- เมื่ออยู่หน้าพยัญชนะต้นเสียงโหระ (voiced consonant) และ pan- จะแปรเป็น pang- เมื่อเกิดอยู่หน้าพยัญชนะต้นที่มีฐานกรณภิรเวณเพดานอ่อน (velars) และริมฝีปาก-เพดานอ่อน (labiovelars) สำหรับ panh- จะเกิดเฉพาะในคำที่มีพยัญชนะต้นที่มีฐานอยู่บริเวณเพดานแข็ง (palatals) ตัวอย่างเช่น

gǎk	เดินข้าม	vagǎk	ทะแยงมุม
jǒq	ยาว	pajǒq	ยาวเท่าไร
gǎl	ขึ้น	nggǎl, panggǎl	เป็นขึ้น ๆ
jǐng	กลายเป็น	panhjǐng	สร้าง
hao	ขึ้น (ก)	n'hao	ข้างบน

3) การเติมหน่วยกลางศัพท์ -an-

หน่วยกลางศัพท์หน่วยนี้ไม่ค่อยมีอยู่แล้ว เป็นหน่วยกลางศัพท์ที่ใช้เติมเพื่อเปลี่ยนคำกริยาให้เป็นลักษณะนาม ตัวอย่างเช่น

tung	บรรจุ	tanung	หอบ (ล.น.)
------	-------	--------	------------

ข. การซ้ำคำซ้ำ

การซ้ำคำซ้ำในภาษาจีน เป็นการซ้ำคำที่เกิดจากการเอาหน่วยคำไม่อิสระ มาซ้ำกันแล้วทำให้เกิดเป็นคำใหม่ที่มีหน้าที่เป็นคำกริยาวิเศษณ์ ซึ่งแบ่งออกเป็น 3 ประเภทใหญ่ ๆ ดังนี้

1) การซ้ำคำไม่อิสระ (simple reduplication)

การซ้ำคำแบบธรรมดา เกิดจากการซ้ำคำที่เป็นการเลียนเสียงธรรมชาติกับการซ้ำคำที่เกิดจากหน่วยคำไม่อิสระ 2 หน่วยคำมาซ้ำกันเพื่อทำให้มีความหมายแสดงการเน้นเท่านั้น ตัวอย่างเช่น

praq - praq เสียงของลิง

dũq - dũq ขึ้นไปข้างบน

2) การซ้ำคำที่มีความคล้ายคลึงกัน (altering reduplication)

การซ้ำคำประเภทนี้ เกิดจากการซ้ำคำเพียงบางส่วนของหน่วยคำไม่อิสระ 2 หน่วยคำ กล่าวคือ จะเกิดการซ้ำเสียงพยัญชนะต้น สระ และ/หรือ พยัญชนะท้ายเพื่อทำให้เกิดเป็นคำใหม่ที่มีหน้าที่ต่าง ๆ กัน ตัวอย่างเช่น

phung lung การตกอย่างแรง

chruh ruh การเลื่อนไป

n - iot n - iet การทำเสียงดัง

3) การซ้ำคำโดยการเพิ่มเข้าไป (additive reduplication)

การซ้ำคำประเภทนี้ เกิดจากการซ้ำคำอย่างสมบูรณ์ แต่มีการเพิ่มพยางค์หน้า (presyllable) เข้าไปหน้าคำที่ส่องซึ่งเป็นคำที่ต้องซ้ำเข้าไป พยางค์หน้าที่จะเพิ่มเข้าไป ได้แก่ พยัญชนะเสียงนาสิกที่มีฐานกรณเดียวกันเวลาออกเสียง (homorganic nasal) la-^วra- และ si- ตัวอย่างเช่น

chòc nchòc เป่สื่อยกาย

wing siwing ลู่ยหายไป

hũnh lahũnh งจจอาจสำยหัว

ในบางครั้งก็มีการซ้อนคำกริยา เพื่อแสดงให้เห็นการกระทำที่ขาดความสนใจ หรือไม่กระตือรือร้น (partial or half-hearted) ตัวอย่างเช่น

nhai	พูด	nhai nhai	พูดน้อย
vĩq	นอน	vĩq vĩq	นอนน้อย
ũm	อาบน้ำ	ũm ũm	อาบน้ำนิดหน่อย

1.10.3 งานของ ดิวท์ กราดิน (Dwight Gradin 1976 : 43-75)

ดิวท์ กราดิน ได้ศึกษาเกี่ยวกับการเติมหน่วยศัพท์ทั้งหมดที่มีอยู่ในภาษา เจห์* (Jeh) และได้แบ่งหน่วยเติมศัพท์ออกเป็นประเภทต่าง ๆ ดังนี้

- ก. หน่วยศัพท์ที่เติมเพื่อทำให้เป็นคำนาม (nominalizing affixes)
- ข. หน่วยหน้าศัพท์ ta- ที่เติมเพื่อทำให้เป็นคำกริยากรรม (intransitive prefix ta-)
- ค. หน่วยหน้าศัพท์ ta- ที่เติมเพื่อทำให้เป็นคำกริยาซึ่งแสดงการกระทำซึ่งกันและกัน (reciprocal action prefix ta-)
- ง. หน่วยหน้าศัพท์ pa- ที่เติมเพื่อทำให้เป็นคำกริยาการริต (causative action prefix pa-)

ก. การเติมหน่วยศัพท์เพื่อทำให้เป็นคำนาม

การเติมหน่วยศัพท์เพื่อเปลี่ยนคำกริยาให้เป็นคำนาม หน่วยเติมศัพท์ที่มีหน้าที่นี้คือ หน่วยหน้าศัพท์ ka- si- ra- และหน่วยกลางศัพท์ -an- การเติมหน่วยศัพท์นอก จากทำให้หน้าที่ของคำและความหมายของคำเปลี่ยนแปลงไปแล้ว ในบางครั้งยังทำให้เสียงบางเสียงของหน่วยกลางศัพท์เกิดการเปลี่ยนแปลงไปด้วย ตัวอย่างเช่น

prăt เขียน ตี padrăt ไม่เรียว

จากตัวอย่างนี้ จะเห็นได้ว่า เสียงนาสิกของหน่วยกลางศัพท์ -an- ได้เปลี่ยนเป็นเสียงโฆษะก้อง -ad- อันเป็นผลสืบเนื่องมาจากปรกททางระบบเสียง (phonological content) ทั้งนี้ก็เพราะในระบบเสียงของภาษาเจห์ ไม่มีพยัญชนะ

* ภาษาเจห์ เป็นภาษาในล่าชบาหนาริกเหนือ (North Bahnaric) ของตระกูลภาษามอญ-เขมร พูดกันแถบบริเวณตอนกลางของประเทศเวียดนาม

ควบกล้ำ nr- ไข่

สำหรับการเติมหน่วยศัพท์เพื่อทำให้คำกริยาเปลี่ยนไปเป็นคำนามนั้น มีหลายแบบ คือ

1) เติมหน่วยเติมศัพท์ เพื่อเปลี่ยนคำกริยาให้เป็นคำนามที่มีความหมายเป็น อุปกรณ์และเครื่องมือ (nominalizing instrument) หน่วยเติมศัพท์ที่กำหนดนี้ คือ หน่วยหน้าศัพท์ /ka-/ /si-/ และหน่วยกลางศัพท์ -an- ตัวอย่างเช่น

เติมหน่วยหน้าศัพท์ ka- หรือ si- หน้ารากศัพท์ ที่มีพยัญชนะต้นเป็น dr-
เช่น draǎ คำ ยึด ทำให้แน่น
kadraǎ ไม้ค้ำ หรือสิ่งซึ่งไขค้ำ เครื่องยึด

ถ้าพยัญชนะต้นของรากศัพท์เป็น tr-/kr เมื่อเติมหน่วยหน้าศัพท์ ka- หรือ si- เสียงพยัญชนะต้นของรากศัพท์คือ tr-/kr จะเปลี่ยนเป็น dr- ตัวอย่างเช่น

trũgh/krũgh คราด (ก.)
sidrũgh คราด (น.)

trau/krau เปื่อ (ปลา)
kadrau ยาเปื่อ

หน่วยกลางศัพท์ -an-

til ห่อ หรือผูกอย่างแน่นหนา
tanil/hnil อุปกรณ์ที่ใช้ในการห้ามเลือดโดยการไขผ้าหรือเชือกผูก
รอบ ๆ บริเวณเส้นเลือดใหญ่ให้แน่น

2) เติมหน่วยศัพท์เพื่อเปลี่ยนคำกริยาสรรพนามให้เป็นคำนามที่มีความหมายเป็นผล อันเกิดจากการกระทำกริยานั้น (nominalizing result) ได้แก่ การเติมหน่วยหน้าศัพท์ ka- และหน่วยกลางศัพท์ -an- ตัวอย่างเช่น

หน่วยหน้าศัพท์ ka-

trũm/krũm (pi) kadrũm ล้อมรั้วเพื่อป้องกันพืชผล
ล้อมรั้ว ทำ รั้วล้อมรอบต้นพืช

หน่วยกลางศัพท์ -an-

pra (pí) madra แม้กระจายออกไปเป็นร้านสำหรับ
 แม้กระจาย ทำ ร้านต้นไม้ ไม้เลื้อยไม้เถา

3) เติมหน่วยศัพท์เพื่อเปลี่ยนคำกริยาให้เป็นคำนามที่ความหมายเป็นปริมาณของ
 สิ่งของอันเกิดจากผลของการกระทำกริยานั้น (nominalizing quantity) หน่วยเติม
 ศัพท์ที่ทำหน้าที่นี้คือ หน่วยหน้าศัพท์ ka- si- ra- และหน่วยกลางศัพท์ -an- ตัวอย่าง
 อย่างเช่น

หน่วยหน้าศัพท์ ka-

dram chǒk ku táng kadram...เอาไม้ท่อนไว้หนึ่งกอง
 กอง(ก) เอา หนึ่ง ล.พ. ท่อนไม้

หน่วยหน้าศัพท์ si-

bon chǒk ku sibon
 กอง(ก) เอา หนึ่ง เส้นพาง

หน่วยหน้าศัพท์ ra-

yǐm chǒk rayǐm หอบมาหนึ่งหอบ
 หอบ(ก) เอา ปริมาณเป็นหอบ

หน่วยกลางศัพท์ -an-

kaí chǒk ku kadaí ชุดออกมาหนึ่งกอง
 ชุด เอาออก หนึ่ง กอง

ข. การเติมหน่วยหน้าศัพท์ ta- เพื่อทำให้เป็นคำกริยากรรม

การเติมหน่วยหน้าศัพท์ ta- เพื่อเปลี่ยนคำกริยากรรมให้เป็นคำกริยา
 กรรมที่มีผู้ถูกกระทำ (object) กลายมาเป็นประธาน (subject) ของประโยค
 ตัวอย่างเช่น au plǎ kanei , kanei jéng taplǎ

ฉัน ปล่อย หนู , หนู กลายเป็น ถูกปล่อย

ฉันปล่อยหนูไปท , หนูถูก(ฉัน)ปล่อยไป

ค. การเติมหน่วยหน้าศัพท์ ta- เพื่อทำให้เป็นคำกริยาที่ได้กระทำต่อกัน

การเติมหน่วยหน้าศัพท์ ta- เพื่อเปลี่ยนคำกริยากรรมให้เป็นคำกริยาที่มี
 ความหมายเป็นการกระทำต่อกันอย่างตั้งใจและพร้อมกัน(intentionally and

spontaneously) ตัวอย่างเช่น

tap ตบ ตี

tatap bǎi ri ตบตีกัน

ตบ ตี

ง. การเติมหน่วยหน้าศัพท์ pa- เพื่อทำให้เป็นคำกริยาการิต

การเติมหน่วยหน้าศัพท์ pa- เพื่อเปลี่ยนคำกริยาสกรรมให้ เป็นคำกริยาการิต

ที่มีความหมายเป็นการกระทำของผู้ทำกริยา อันส่งผลให้ผู้ถูกกระทำเป็นผู้ได้รับประสบการณ์หรือ
ได้ผลประโยชน์ ตัวอย่างเช่น

au pahum dóh koh dak, ៉ัก jèng hǎm สอนอ่านให้เด็ก

สอน ทำให้อ่านน้ำ สำหรับ เด็ก น้ำ มัน กลายเป็น อานน้ำ

1.10.4 งานของ ฟิลิป เอ็น เจนเนอร์ กับ ซาเวอโรส ปูว์ (Philip N.

Jenner and Saveros Pou 1982)

เจนเนอร์ กับ ปูว์ ได้อธิบายเกี่ยวกับคำในภาษาเขมรไว้ว่า ภาษาเขมรมี
มีลักษณะทั่วไปเป็นภาษาคำโดด และลักษณะของคำส่วนใหญ่มักเป็นคำพยางค์เดี่ยวและคำสอง
พยางค์ ส่วนคำหลายพยางค์จะเป็นคำประสมหรือคำยืมมาจากภาษาอื่น โดยเฉพาะภาษา
บาลีและภาษาสันสกฤต

คำสองพยางค์ในภาษาเขมรจะมีอยู่พวกหนึ่ง ซึ่งมีความสัมพันธ์กับคำพยางค์
เดี่ยวในด้านเสียง รูปคำ และความหมาย ที่สามารถพิสูจน์ได้ว่าเป็นคำที่แปรรูป (derived
form) มาจากคำพยางค์เดี่ยวที่สัมพันธ์กันด้วยการเติมหน่วยหน้าศัพท์ และหน่วยกลางศัพท์
ส่วนคำพยางค์เดี่ยวมักจะใช้เป็นหน่วยคำมูลฐาน (base form) หรือรากศัพท์ให้กับคำสอง
พยางค์ ตัวอย่างเช่น ภาษาเขมรมีการเติมหน่วยหน้าศัพท์ p- เพื่อทำให้คำกริยามีความ
หมายเป็นการิต riana/ríien/ เรียน > priana /priien/ ล่องหรือการเติม
หน่วยกลางศัพท์ -n- เพื่อเปลี่ยนคำกริยาให้เป็นคำนามที่มีความหมายเป็นเครื่องมือ
ตัวอย่างเช่น jwta /cúuet/

โพกศีรษะ Jhwtá /cnúuet/ ผ้าโพกศีรษะ



การเติมหน่วยศัพท์ในภาษาเขมร มีหน่วยหน้าศัพท์และหน่วยกลางศัพท์ ดังนี้

การเติมหน่วยศัพท์ในภาษาเขมรมี 2 ระบบคือ

1. การเติมหน่วยศัพท์ในระบบย่อยปฐม (primary subsystem)
2. การเติมหน่วยศัพท์ในระบบย่อยทุติยภูมิ (secondary subsystem)

1. การเติมหน่วยศัพท์ในระบบย่อยปฐมภูมิ แบ่งหน่วยเติมศัพท์ออกเป็น

4 ประเภทคือ

1.1 การเติมหน่วยศัพท์ที่มีลักษณะเป็นพยัญชนะเดี่ยว (simple consonant prefixes) ได้แก่หน่วยหน้าศัพท์ R- p- t- c- k- s- l- m- และ N-

1.2 การเติมหน่วยหน้าศัพท์ที่มีลักษณะเป็นพยัญชนะประสม (complex consonant prefixes) ได้แก่ หน่วยหน้าศัพท์ /RrV- prV- trV- crV- krV- sra- /

1.3 การเติมหน่วยกลางศัพท์ แล้วทำให้หน่วยกลางศัพท์เป็นส่วนหนึ่งของพยางค์ (nonsyllabic infixes) ได้แก่ หน่วยกลางศัพท์ / -b- -m- -n- -l- -h- -q- /

1.4 การเติมหน่วยกลางศัพท์ แล้วทำให้หน่วยกลางศัพท์เปลี่ยนเป็นพยางค์ (syllabic infixes) ได้แก่หน่วยกลางศัพท์ / -Vmก- ~ VN- /

2. การเติมหน่วยศัพท์ในระบบย่อยทุติยภูมิ

การเติมหน่วยศัพท์ในระบบย่อยทุติยภูมิ ประกอบด้วย การเติมหน่วยหน้าศัพท์ที่เป็นพยัญชนะเดี่ยวกับการเติมหน่วยกลางศัพท์แล้วทำให้หน่วยกลางศัพท์เปลี่ยนเป็นส่วนหนึ่งของพยางค์ หน่วยศัพท์ในระบบนี้คือหน่วยหน้าศัพท์ /ban- / /tuN- ~ taN- / cuN- ~caN/ /ruN- / /saN- /

หน่วยเติมศัพท์ทั้ง 2 ระบบนี้จะทำหน้าที่ต่างกัน แต่ในที่นี้จะกล่าวแต่เฉพาะหน่วยเติมศัพท์ที่ผู้วิจัยคิดว่าจะเป็นประโยชน์ต่องานวิจัยเท่านั้น หน้าของหน่วยเติมศัพท์ชนิดต่างๆ มีดังนี้

1. การเติมหน่วยศัพท์ในระบบย่อประสมภูมิ

1.1 การเติมหน่วยหน้าศัพท์ที่มีลักษณะเป็นพยัญชนะเดี่ยว

1.1.1 การเติมหน่วยหน้าศัพท์ R- เป็นการเติมหน่วยหน้าศัพท์ที่เกิดจากการซ้ำพยัญชนะต้นของรากศัพท์ ยกเว้นพยัญชนะต้นของรากศัพท์ที่เป็นพยัญชนะต้นเสียง /j , h/ พยัญชนะต้นของรากศัพท์ที่สามารถเติมหน่วยหน้าศัพท์ R- ได้ ดังนี้ /p- b- m- t- d- n- c- k- ŋ- r- s-/ แต่ที่ปรากฏมาก คือ /p- t- c- k- s- l- m-/

หน้าที่ของการเติมหน่วยหน้าศัพท์ R- มีดังนี้

1.1.1.1 เพื่อเปลี่ยนแปลงความหมายของคำกริยาให้มีความหมายเป็นการกระทำกริยานั้นซ้ำ ๆ เพื่อบ่งลักษณะพฤติกรรมของบุคคล ตัวอย่างเช่น lapa / lɔɔp/ ไปอย่างลึกสลับ > lalapa / llɔɔp/ ทำสลับ ๆ ล่อ

1.1.1.2 เพื่อเพิ่มความหมายของคำกริยาให้มีความหมายเป็นการกระทำซ้ำ ๆ หลาย ๆ ครั้ง ตัวอย่างเช่น sita /sət/ หรือ (ก.) > sasita /ssət/ (ไขปาก) ไขชน

1.1.1.3 เพื่อเปลี่ยนแปลงความหมายของคำกริยาให้มีความหมายเป็นการกระทำซ้ำ ๆ ที่มีการเรียงลำดับก่อนหลัง ตัวอย่างเช่น buna /puun/ กอง (ก.) > babuna /ppuun/ กองไว้เป็นกอง ๆ

นอกจากนี้หน่วยหน้าศัพท์ R- ยังมีการแปรรูปเป็นหน่วยหน้าศัพท์ที่เป็นพยัญชนะประสมอีกด้วย คือ /prV- trV- crV- trV- sra-/

ตัวอย่างเช่น brabuna/prɔpuun/ แปรรูปมาจาก babuna /ppuun/

(ดูข้อ 1.1.1.3)

1.1.2 การเติมหน่วยหน้าศัพท์ p- เพื่อเปลี่ยนแปลงความหมายของคำกริยา ดังนี้

1.1.2.1 เพื่อเปลี่ยนคำกริยาให้มีความหมายเป็นคำกริยาการิต ตัวอย่างเช่น riana /riien/ เรียน > priana /priien/ ล่อน

1.1.2.2 เพื่อเปลี่ยนคำนามให้เป็นคำกริยาที่มีความหมายเป็นการิต ตัวอย่างเช่น lota /lɔot/ กระโดด > phlota /plaaot/ ให้กระโดด และ gū /kuu/ คู่ > phgū /pkuul/ รวมเป็นคู่

นอกจากนี้หน่วยหน้าศัพท์ p- ยังมีการแปรรูปเป็นหน่วยหน้าศัพท์ที่เป็นพยัญชนะประสมอีกด้วย คือ /prV-/ ตัวอย่างเช่น -cT /-cəej/ กิน pract /pracəej/ ล่อให้กิน

1.1.3 การเติมหน่วยหน้าศัพท์ t- เพื่อทำให้คำกริยาที่มีความหมายเพิ่มขึ้นเป็นการกระทำที่มีเป้าหมาย ตัวอย่างเช่น lā'pa /loep/ ทำซ้ำ > dhilā'pa /tloep/ ทำซ้ำจนเป็นนิสัย

การเติมหน่วยหน้าศัพท์ t- ยังมีการแปรรูปเป็นหน่วยหน้าศัพท์ที่เป็นพยัญชนะประสม คือ /trV-/ โดยยังคงมีหน้าที่เหมือนเดิม

1.1.4 การเติมหน่วยหน้าศัพท์ c- เพื่อเปลี่ยนแปลงความหมายของคำกริยา ดังนี้

1.1.4.1 เพื่อทำให้มีความหมายแคบลงเพื่อเน้น ตัวอย่างเช่น lā'sa /liiek/ จากไป > chlā'sa /cliiek/ ละทิ้ง

1.1.4.2 เพื่อเปลี่ยนแปลงความหมายของคำกริยาให้มีความหมายเป็นการบังคับให้กระทำ ตัวอย่างเช่น rwkia /rñnok/ หดลง, เขียวลง > jrwkia /crñnok/ ทำให้เขียวลง

นอกจากนี้การเติมหน่วยหน้าศัพท์ C- ยังมีการแปรรูปเป็นหน่วยหน้าศัพท์ /crV-/ อีกด้วย

1.1.5 การเติมหน่วยหน้าศัพท์ k- เพื่อเปลี่ยนแปลงประเภทของคำกริยา หรือเพื่อเพิ่มความหมายของคำกริยา และเพื่อเปลี่ยนคำกริยาให้เป็นคำนาม ได้แก่

1.1.5.1 การเติมหน่วยหน้าศัพท์ k- เพื่อเปลี่ยนประเภทของ คำกริยาหรือเพื่อเพิ่มความหมายของคำกริยา มีดังนี้

ก. เพื่อเปลี่ยนคำกริยาให้มีความหมายเป็นภาคเล็ด

ตัวอย่างเช่น กรักสิ /rʰiəŋ/ เรียงเป็นรูป > grāk̄i /krʰiəŋ/ ทำให้เสียรูป :

ข. เพื่อเปลี่ยนคำกริยาให้มีความหมายคล้ายคลึงกัน หรือแตกต่างกันเพียงเล็กน้อย ตัวอย่างเช่น rāpa /rʰiəp/ เรียบ > krāpa /kraap/ กราบ

1.1.5.2 การเติมหน่วยหน้าศัพท์ k- เพื่อเปลี่ยนคำกริยาให้เป็นคำนาม ได้แก่

ก. เพื่อเปลี่ยนคำกริยาให้เป็นคำนามที่มีความหมายเป็นสาร (substance : p. XXXIX) ตัวอย่างเช่น -dih /-tih/ หยาดที่ละหยด > khdiḥ /ktiḥ/ น้ำกะทิ หรือ -meh /-mèh/ เปรี๊ยะ > khmeh /kmèh/ น้ำส้ม

ข. เพื่อเปลี่ยนคำกริยาให้เป็นคำนามที่มีความหมายเป็นสัตว์ซึ่งเป็นผู้กระทำกริยานั้น ตัวอย่างเช่น -mwra /-mùəŋ/ กลม > khmwra /kmùəŋ/ นอนหนังสือ "กีดหนังสือแหงเป็นรูปกลม ๆ "

หน่วยหน้าศัพท์ k- ยังมีการแปรรูปเป็น /krV-/ ด้วย

1.1.6 การเติมหน่วยหน้าศัพท์ s- เพื่อเปลี่ยนแปลงความหมายของคำกริยา และเปลี่ยนคำกริยาให้เป็นคำนาม ตามรายละเอียด ดังนี้

1.1.6.1 การเติมหน่วยหน้าศัพท์ s- เพื่อเปลี่ยนแปลงความหมายของคำกริยา ตัวอย่างเช่น

ก. เพื่อทำให้คำกริยาที่มีความหมายเป็นการกระทำที่เฝ้าเป้าหมาย
ตัวอย่างเช่น gā'la/koəl/ จำได้ บอกได้ > sgā'la /skoəl/ รู้

ข. เพื่อทำให้คำกริยาที่มีความหมายแคบลงเพื่อต้องการความหมายที่เน้น ตัวอย่างเช่น rā'pa /roəq/ สัตเตรียม > srā'pa /srap/ (เตรียม) เสร็จแล้ว

1.1.6.2 เพื่อเปลี่ยนคำกริยาให้เป็นคำนามที่มีความหมายเป็นการกระทำที่ดำเนินจากจุดเริ่มต้น (source) ไปถึงเป้าหมาย (goal) ตัวอย่างเช่น bāna /piien/ เดินต่อไป > sbāna /spiien/ สะพาน

1.1.7 การเติมหน่วยหน้าศัพท์ l- ประกอบด้วยการเติมหน่วยหน้าศัพท์ r- กับ l- มีหน้าที่ดังนี้

1.1.7.1 เพื่อแสดงความถี่หรือเน้นน้ำหนักของความหมาย
ตัวอย่างเช่น yfta /jyft/ ช้า > rayfta /rjyfta/ ช้าผิดปกติ
pora /baaor/ บวม > rapora /rbaaor/ บวมมากขึ้น

1.1.8 การเติมหน่วยหน้าศัพท์ m-

1.1.8.1 การเติมหน่วยหน้าศัพท์ m- เพื่อทำให้คำนามล่วงวิ
เป็นคำนาม⁹ ตัวอย่างเช่น -tāya /taaj/ ผู้หญิง > mtāya
/mdaaj/ แม่

1.1.8.2 การเติมหน่วยหน้าศัพท์ m- เพื่อทำให้คำนามเป็น
คำถาม ตัวอย่างเช่น kala /ka/ เหตุ > makala /mkal/
ด้วยเหตุผลอะไร

1.1.9 การเติมหน่วยหน้าศัพท์ N-

1.1.9.1 การเติมหน่วยหน้าศัพท์ N- เพื่อเปลี่ยนคำกริยาให้เป็นคำนามที่มีความหมายเป็นผลที่เกิดจากการกระทำกริยานั้น ตัวอย่างเช่น caŋa /ɕɔɔŋ/ ผูกมัด > 'aŋcaŋa /qɔŋ ɕɔɔŋ/ แห อวน เล็ก ๆ

1.1.9.2 การเติมหน่วยหน้าศัพท์ N- เพื่อเปลี่ยนคำกริยาให้เป็นคำนามที่มีความหมายเป็นเครื่องมือประกอบกริยานั้น ตัวอย่างเช่น t̄ota /daaot/ ท่าง > 'aŋt̄ota /qɔndaat/ ไม้ปลายแหลม

1.1.9.3 การเติมหน่วยหน้าศัพท์ N- เพื่อเปลี่ยนคำกริยาให้เป็นคำนามที่มีความหมายเป็นการบอกสถานที่ประกอบกริยานั้น ตัวอย่างเช่น -t̄uŋka /-dòŋ/ เอน้ำขึ้นมา > 'aŋt̄uŋka /qɔndòŋ/ บ่อ

1.2 การเติมหน่วยกลางศัพท์แล้วทำให้หน่วยกลางศัพท์กลายเป็นส่วนหนึ่งของพยางค์

1.2.1 การเติมหน่วยกลางศัพท์ -b-

1.2.1.1 การเติมหน่วยกลางศัพท์ -b- เพื่อเปลี่ยนคำกริยาให้เป็นคำนามที่มีความหมายเป็นผลที่เกิดจากการกระทำกริยานั้น ตัวอย่างเช่น kã'ca /kac/ วางแผน > kpã'ca /kbac/ แผนการ

1.2.1.2 การเติมหน่วยกลางศัพท์ -b- เพื่อเปลี่ยนคำกริยาให้เป็นคำนามที่มีความหมายเป็นเครื่องมือซึ่งใช้ประกอบการกระทำกริยานั้น ตัวอย่างเช่น rēŋka /reŋŋ/ ร่อน > rapēŋka /rbeŋŋ/ ตะแกรง

1.2.1.3 การเติมหน่วยกลางศัพท์ -b- เพื่อทำให้คำนามสำนวนเป็นคำนามซ้ำ ^{ซ้ำ} ^{ซ้ำ} ^{ซ้ำ} คล้ายคลึงกัน ตัวอย่างเช่น t̄uŋka /dòŋ/ มะพร้าว > tp̄uŋka /tbòŋ/ คีระหะ หัว

1.2.2 การเติมหน่วยกลางศัพท์ -m-

1.2.2.1 การเติมหน่วยกลางศัพท์ -m- เพื่อเปลี่ยนคำกริยาให้เป็น
คำนามที่มีความหมาย เช่น ผู้กระทำกริยานั้น ตัวอย่างเช่น cha¹ka /chak/ ฉวย
ขโมย (ก.) > chma¹ka /cmak/ ขโมย (น.)

1.2.2.2 การเติมหน่วยกลางศัพท์ -m- เพื่อเปลี่ยนแปลงความหมาย
ของคำกริยาให้เป็นการแสดงความเข้มของการกระทำกริยานั้น ตัวอย่างเช่น -lama /lɔɔm/
พอควร > lmama /-lmɔɔm/ พอเพียง

1.2.3 การเติมหน่วยกลางศัพท์ -n-

1.2.3.1 การเติมหน่วยกลางศัพท์ -n- เพื่อเปลี่ยนคำกริยาให้เป็น
คำนามที่มีความหมายเป็นอุปกรณ์ที่ใช้ประกอบการกระทำกริยานั้น ตัวอย่างเช่น jwa
/cúuət/ โทก > jhnwta /cnúuət/ ผ้าโทกศีรษะ

1.2.3.2 การเติมหน่วยกลางศัพท์ -n- เพื่อเปลี่ยนคำกริยาให้เป็น
คำนามที่มีความหมายเป็นการบอกสถานที่ ตัวอย่างเช่น da¹sa /tuh/ > กั้นน้ำ
dhna¹sa /tnuh/ โพงพาง

1.2.3.3 การเติมหน่วยกลางศัพท์ -n- เพื่อเปลี่ยนคำกริยาให้เป็น
คำนามที่มีความหมายเป็นผู้กระทำกริยา ตัวอย่างเช่น kǎi¹ka /kaaɛŋ/ ยิ่งขึ้นไป
> khnǎi¹ka /knaaɛŋ/ หมอไม้

1.2.3.4 การเติมหน่วยกลางศัพท์ -n- เพื่อเปลี่ยนคำกริยาให้เป็น
คำนามที่มีความหมายเป็นการแสดงผลอันเกิดจากการกระทำกริยานั้น ตัวอย่างเช่น gara
/kɔɔr/ รวมเป็นกอง > ghnara /knɔɔr/ กองดิน

1.2.4 การเติมหน่วยกลางศัพท์ -l- ประกอบด้วย หน่วยกลางศัพท์ -l-
และ หน่วยกลางศัพท์ -r-

1.2.4.1 การเติมหน่วยกลางศัพท์ -l- เพื่อเปลี่ยนคำกริยาให้เป็น
 คำนามที่มีความหมายเป็นการบอกสถานที่ ตัวอย่างเช่น klaka /kiək/ หนีบ
 >kliaka /kliək/ รักแร้

1.2.4.2 การเติมหน่วยกลางศัพท์ -l- เพื่อทำให้คำกริยาที่มีความ
 หมายเป็นการตี ตัวอย่างเช่น -dā'pa /-toep ตัดต่อกัน โกล้งต >drā'pa /troep/
 วางไว้ข้างใต้

หมายเหตุ นอกจากสิ่งพิมพ์ดังกล่าวแล้ว ผู้วิจัยยังได้ศึกษาเอกสารและสิ่งพิมพ์อื่น ๆ
 เพื่อเป็นแนวทางในการวิจัยครั้งนี้ก็เป็นจำนวนมากพอสมควร และในเรื่อง
 การแบ่งประเภทของคำ ผู้วิจัยได้ใช้วิธีการแบ่งประเภทของคำตาม
 นววรรณ พันธุเมธา* เป็นหลัก

ศูนย์วิทยทรัพยากร
 จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

* นววรรณ พันธุเมธา, ไวยากรณ์ไทย, (กรุงเทพมหานคร : หจก.